

## Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

## в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.  
на пів року . . . . . 10 кор.  
на чверть року . . . . . 5 кор.  
на місяць . . . . . 1-70 кор.

## За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів  
або 36 франків  
на пів року . . . . 8 рублів  
або 18 франків  
Поодинокі число по 16 сот.

# РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і яри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділі і руских свят » 5 1/2 год. пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попередне застережене. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

## 3 країни іредекти.

(X) В Римі й інших італійських містах тривають далі ворохобні заяви супроти Австрії. Замітно при тім є се, що сі неприязні демонстрації вчасі звернені також проти італійського правительства, позаяк оно троха енергичніше починає проти сих демонстрацій виступати. Міністер Джоліті мав навіть деяким послам італійським заявити, що він за всяку ціну мусить втихомирити сей рух, бо не може допустити до сего, щоби правительство було приневолене дипломатичною дорогою висловлювати поліції недостачу запобігливості і обачности. Італійський міністер внутрішніх справ боїть ся отже сеї евентуальности, щоби не потребував супроти зухвалих противавстрійських демонстрацій перед Австрією якнебудь оправдувати ся. Доси італійське правительство в суперечности з півурядовими вістями занедбало сего звичайного обовязку прихильности. Проти сего дволичного становища виступають з острою критикою навіть деякі дневники італійські, котрі доси були неутральними. Giornale d'Italia каже, що тепер здає ся, начеб вернули часи Каіролього, коли розлад дипломатичної політики довів край до сумного міжнародного положеня. Правительство бажало би звалити всю вину противавстрійських демонстрацій на поліцію, а не тямить, що поліція є лише орудиєм в руках правительства і від него одержує всякі порученя і указки що-до поступованя з демонстрантами. В дійсности проявляє італійське правительство незвичайну недостачу обачности; оно забороняє виставляти Aiglon-a, а позволяє на виставу Ровети Romanticissimo, котрого дійство з часів Giovine Italia вельми розогнює народні почуваня. Маніфестації студентів були спершу зовсім зрозумілими заявами почувань для своїх земляків в Австрії, але переходом перейшли в заяви ненависти до Австрії, котра нібито своїм несправедливим і неприязним поступованем супроти Італійців шкодить силі і повазі італійського королівства. Тимчасом се неперечно, що в останніх двох роках італійське правительство займає вельми двозначне становище супроти Австрії. Як раз загранична політика правительства італійського викликала нинішні труднощі і заворушеня. Заграниця заховує ся вельми холодно супроти сих італійських демонстрацій. З російського дневникарства можна догадати ся, якою радостію уносять ся над Невною задля сих противавстрійських демонстрацій в Італії. З негавною злобою пише »Новое Время«: »Італійський рух проти Австрії став неперечним доказом, як слабкі є звязи, котрі лучать обидві сі держави та що тридержавний союз є непевною політичною комбінацією, яка небавом буде належати до споминів минувщини«.

## Д О П И С Ь

з Городенки.

(Інспектор шкільний і его „чесна култанія“).

Про гакатистичну діяльність городенького, шкільного інспектора Круковича писано вже много по наших часописах, але на се все всемогучий міністер шкільництва в Городенці не зважає і веде далше свою роботу в спілці з своєю кумпанією, на котрої чолі стоять два піонери гакатистичної ідеї, Серафим і Кашицкий. Перший знавий вже читачам »Руслана«, другий Кашицкий, управ. муж. школи в Городенці, се індивідуум, караве вже ц. к. окружним судом в Коломиї за публичне насильство, сповнене на однім городеньським мужику.

Дібравши собі таку спілку і вихавши обох тих панків до ради шкільної окружної, п. Крукович займає ся вже від довшого часу варварскою проскрипцією бідних учителів Русинів, і то без найменшої причини і вини — за се тільки, що є Русинами. Не буду тут згадувати про п. Шлемка Юрія і цілої плеяди его товаришів по недолі, котрих жестоке прогнане без формального навіть слідства кличе до неба о шімсту, бо про се було вже писано в наших часописах але згадаю про три новіші проскрипції, яких жертвою впали учителі Русини пп. Рибчук і Чабан, оба з Городенки і п-на Шатинська, учителька з Городниці. Прогнане сих людей викликало обуренє на інспектора і его кліку не тільки в рускім таборі але і в чесних Поляків. Рибчук і Чабан, се були гідні сьвітотчі городенького учительства, перед котрих чистим характером мусів ударити чолом навіть чесний ворог і коли їх прогнано, то тільки за се, що суть Русинами і що морально висше стояли понад ровінь інспекторської кліки.

І щож се за сторож шкільництва, котрий звущаєсь над людьми праці, а противно протегує такі індивідуа як Серафим і Кашицкий, з яким довірем може відносити ся до него учительство, бачучи таку соблазнь в шкільництві — де не цінить ся праці і педагогічних спосібностей — але лизунство і ренегатство? Дійсно, що така гідь може лучити ся тільки у нас, в Галичині, бо в інших культурнійших краях стрітило би таких панів давно вже заслужене усунене від обовязків учительських хоть би навіть тільки з огляду на публичну моральність!

Але вертаймо далше до діяльности п. інспектора. Досить гідким є знущанє над нічого невинними учителями, але ще гідкішим стає те знущанє над безсилою і безборонною дівчиною, як се мало місце з п-ною Шатинською, учителькою в Городниці. П-на Шатинська уклічила з відзначенєм ц. к. жіночу семинарію в Перемишлі і з радостію, як сама говорила, опускала шкільну лавку, щоб чим скорше опинитись серед простолодя і працювати для него. Але сейчас зустрінулась з негодованем п. інспектора за се, що судьба казала єї бути Русинкою. »Panі niema со gobiє w moim okregu« такий був засуд інспектора і бідна дівчина мусіла перенести ся в инший округ.

Чи ж не може попасти в апатію одилиця, коли бачить таку разячу несправедливість за працю і щирість, коли за найдорозші скарби душі мусить наражати ся на безнастанні переслідуваня п. інспектора? А закнучи несповню-

ване обовязків п. Шатинській навіть сам п. інспектор, не відважить ся по добрій совісти, бо ся учителька працювала ще і понад свої обовязки, дїтвору пригорнула до себе, як справдішній ангел хранитель, а і поза школою, заложила хор, котрий до нині єствує. Селяни з жалем згадують єї, бо се була учителька в цілім значіно сего слова.

І чимже обдаровує п. інспектор Городенцину замість прогнаних учителів Русинів? Мазурні учительі, які »не умейон по русінську«, ославлені »матечки«, що свого часу були навіть предметом інтерпеляцій в соїмі кравіві, і ріжні неукваліфіковані Wandzie, Stasia, Manie і т. д., постягані деколи аж з західної Галичини і просьвічені о стілько, що не можна їх назвати анальфабетками — отже все обнимає в ласки п. інспектора посади по проскрибованих Русинах. Від сих тепер ціла Городенщина аж кишить, бо є з них по одній в кождім селі, а в інших і по дві.

Тай коби сі заволоки бодай заховували ся можливо, а то чуючи над собою ласку в особі свого всемогучого шефа, позволяють собі на безстидні оргії, яких годі стерпіти. Як далеко сягає безличність сих »пані«, наведу один з численних примірів: В Поточисках є учителькою п. Стася Вісневска, уклічивши в якісь жіночійм клішторі в Перемишлі кілька виділових клас, — і єї п. інспектор аж там відкрив та спровадив до Городенщини. Ся учителька забула, що »табака для носа« а не на відворот, тай маючи за собою »плечі« п. інспектора, позволяє собі супротив дїтий висказувати ся з погордою про наш нарід, учить дїтий польських патріотичних пісень, ба навіть наказує дїтям хреститись на латинський лад, грозячи за непослух битєм по долоні і иншими карами. Коли о сїм довідав ся місцевий парох о. Стефан Макогонський, звернув увагу п-ї Станиславі, щоби сего не робила. Та ба, панна Стася відповіла старшому сьвященникови, катехитови і свому настоятелю, яко председателєви ради шкільної місцевої, словами: »Żebym trupem padła a musi tak być jak ja chcę!« Таких епізодів в діяльности сих »просьвітительок« много — сей наводжу тільки тому, щоб показати, який дух і яка безкарність панує в Городенщині супроти польської гакати в шкільництві, який в голові не наука і просьвіта, а польська народова пропаганда. За те і удостоїв ся п. інспектор почеси, що заіменували его гакатисти люстратором польських читалень по руских селах, — та про се напишу иншим разом.

Рак.

## З державної ради.

»Сервус Бржезіна«.

По відчитаню внесень та інтерпеляцій пос. Хоц в запитаню до президента палати вказує на те, що архикнязь Франц Фердинанд забавляючи ся разом з женою у віденській »Венеції« казав людовим сьпівакам засьпівати куплети »Сервус Бржезіна« і нагородив їх оплесками. Бєсідник добачує в тім обиду і провокацію ческого народа і просить президента палати, щоби інтервеніював у президента міністрів проти такого поступованя архикнязя. Президент гр. Феттер прикликав бєсідника до порядку за кілька непарламентарних висказів.



### Балканський спір.

Пос. Кльофа ч вказує на донесенє деяких дневників з нагоди програного ним процесу в справі замітів, немов би він одержав був гроші на балканську подорож від міністра просвіти. З сеї причини жадає від президента палати, щоб узискав від міністра торгівлі заяву що-до донесеня сих дневників. Бесідник взагалі з жадним з австрійських міністрів не говорив ніколи і не знає їх лично. През. Фетер відповідає, що подасть се до відомости міністра торгівлі.

### Хорвацка справа.

Пос. Борчіц займає голос для підпертя свого наглого внесеня, яке жадає від правительства, щоби подало правдиві причини відмови авдвенції у цїсаря для хорвацких і словенських послів, щоби перевело як найскорше строге слїдство що-до подій в Люблянї 24. і 25. мая та щоби інтервенювало в угорскїм правительстві за-для нарушеня тайни хорвацких листів. Бесідник атакує остро президента міністрів за єго заяви в палаті та неприхильну інтервенцію у корони. Признає, що пос. Бянкінї пересадив грозу положеня, але також представленї міністром факти не відповідали правді. Гегемонія Нїмців, — каже бесідник — є провідною цілю австрійскїй політики і тому правительство стає несправедливим супроти рівнорядних славянських народів. Се лучить славянські народи до борби під одним прапором. Доки славянська квестія по обох боках Литави не буде розвязана, доти не буде в монархії спокою і ладу. Хорвати не бажають роздору між обома половинами монархії, ані не суть ворогами Мадярів, але виступають проти угорскїй правительствениї системи, яка відказує їм прав і жадань, що належить ся Хорватам се по мисли закона і конституції. Доки не наступить зміна сеї системи, уми не усуюють ся, бо хорвацкїй народ радше згине, чим би мав дати ся повернути в мадярських рабів.

### Відповідь д-ра Кербера.

Президент міністрів відповів, що правительство не стане ніколи межи короною а одним з народів сеї половини монархії, если розходить ся о домашні справи Передлитавї, які не сунєречать з постановою конституції. Однак в кождім случаю піднесе голос протесту, если входять в гру законні відносини межи краями угорскїй половини а короною. Становище правительства в справі просьби хорвацких послів о авдвенцію було ясне, а треба додати, що пічо не викликає такого недовіря межи обоїма половинами монархії, як се, що одна по-

ловина монархії мішає ся в чисто внутрішні справи другої половини. Сї самі причини стоять на перепоні домаганям інтервенції зі сторони австрійского правительства а угорского що-до нарушеня листової тайни. Натомість правительство є готове, сейчас по скінченю слїдства в справі подій в Люблянї предложити їх вислїд в палаті. Дальше бесідник відпер заміт провокаційного поведеня, зроблений властям і війсковости та повитав з вдоволенем сию прояву, що хорвацке населенє по сїй сторонї Литави поводило ся супокійно, і висказав признанє дальматиньским послам соймовим, що своєю відозвою причинили ся до успокоєня населеня, а тим вельми прислужили ся державі.

По др. Кербері промовляв пос. Герольд (Молодочех). Бесідник заявив, що Чехи симпатизують з Хорватами і остро виступив проти Угорщини та д-ра Кербера. В тїм самім дусї промовляв пос. Пернерсторфер (соц.-дем.), почім замкнено дискусію. Потім промовляв пос. Бянкінї (Хорват) яко генеральний бесідник рго. Пос. Бянкінї закинув д-рови Керберови, що він в справі відмови авдвенції підчинив ся впливам Угорщини. Дальмація, говорив бесідник, належить de facto до Австрії, de iure належить до Хорвації і має право забрати голос в хорвацких справах. Відмова авдвенції не годить ся з конституцією, на яку Хорвати відповідають правительству: «До побаченя під Філіппі». (Оплески у пол. Славян).

На внесенє пос. Дїдушицкогго приступлено до

### ГОЛОСОВАНА

над поодинокими точками з о.рема. Першу частину, якою домагає ся подати причини відмови авдвенції, відкинено. При голосованю послі-соціяліста вийшли. Другу часть що-до предложеня вислїду слїдства в справі подій в Люблянї ухвалено. Третю часть внесеня, аби заряджено слїдство в справі нарушеня листової тайни, відкинено. На тїм перервано наради, а по відчитаню наглядного внесеня пос. Вілька в справі удїленя запомоги погорільцям Люблян великого, президент замкнув засіданє.

Межи внесеними інтерпеляціями є: пос. Кремпи і тов. в справі надужити старости Ягошевского в Ропчицях і того самого посла в справі нищеня лісів в Галичині.

## НОВИНИ.

— **Калєндар.** В недїлю: руско-кат. *Сомєствїє св. Дуга*; рим.-кат. Роберта. — В понедїлок:

руско-кат. *Прєсьв. Тройці*; Карпа; рим.-кат. Медарда. — Вївторник: руско-кат. Терапонта; рим.-кат. Оріма. — В середу: руско-кат. Никити еп.; рим.-кат. Маргарити.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирїнанє залеглогий, та о приєднуванє нам нових передплатників.

— **Популярно-науковї виклади в Коломиї.** В недїлю дня 7. червня 1903 відбуде ся в сали Народного Дому (II поверх) виклад Вп. Івана Раковского: «Про основнї психологїї»: 1. Про людску душу. Початок точно о годинї 1/2 7. вечером. Вступ вільний.

— **З Городенки пишуть нам:** Загалньї збори філії «Просвіти» відбули ся дуже величаво при участі до 600 селян. Точне справозданє з сих зборів пришлю по святах.

— **Руска гімназія в Кіцмани.** Вже більше як 32 роки добивають ся буковиньскї Русини своєї гімназії на провінції. Се культурне домаганє сповнять ся вже, як доносять з Відня, небавом. Міністерство просвіти згодило ся вже на предложу буковиньскїй крайсвої шкільної ради, щоби заснувати гімназію в Кіцмани. Дотячна позиція увїйде до бюджету на 1904. рік, а у вереснї 1904. р. буде отворена гімназія в Кіцмани. До сего часу має постарати ся місто о відповідний будинок.

— **Делегатами на лікарскїй зїзд,** який почне ся у Відни дня 7. с. м., вибрали львівскї лікарі: д-ра Евгєна Озаркевича і д-ра Чєслава Уму.

— **З Тов-а св. Петра.** В члєни основателї Тов-а св. Петра вступили і по 50 К жертвували тов-а «Руска Бєсїда» і «Просвіта» у Львові. Дальше вступили в члєни звичайні і титулом члєнських вкладок зложили: Директор і профєсори рускої гімназії 31 К; проф. Вол. Шухевич 2 К; о. Із. Копєргиньскїй від парохїян в Перемишлянах і Коросї 22 К; декав Бобрецькїй від церкви і парохїян в Звенигороді і від церкви і парохїа в Борусові о. А. Яворского 34.44 К; монастир св. В. В. в Словиті 6 К; о. Ол. Барановскїй від себе і церкви в Куроватниках 8 К; о. Цєгельскїй в Струсова від себе, своєї церкви і директора каси в Терєбовлї п. Лещинака 9 К, а від парохїа Зарваниці о. П. Білинського 1 долар. Просимо і других наших родимців, особливо з свїтскїй інтелїгенції о чимєкорше вступленє в члєни того особливо в нинїшню пору так важного Тов-а. *Видїл.*

— **Заборона руского віча.** З Камінки струмлової доносять, що староство заборонило руске віче, яке мало відбутися дня 9. с. м.

— **Личні вісти.** Др. Зофія Морачевска-Окуневска, секундарий загального шпиталя у Львові, виїхала на літо ординувати в Франценсбаді.

— **Відзначенє.** Цїсар надав старості Корнилови Штрасєрови в Городенці з нагоди перенесеня єго на власнє жаданє в стан супочинку, титул радника намїсництва.

— **Цїсар затвердив вибір Станислава Ясїньского,** властителя дїбр в Перєрова, на презєса,

Богдан Лепкий.

## Василь Стефаник.

(Дальше).

З чужих писателїв насуювають ся менї до порівнаня Глїб Успенскїй і Горкїй. Возьмїм близшого нам Горкого.

Оба вони, зо Стефаником, суть явищами незвичайними; виступають несподівано і дають твори відразу знамениті.

Вправдї Стефаник образував ся систематично і не перебув так дивних подій судьби, як Горкїй, але в творах своїх остав ся хлопом. Не слїдно у них ніяких напрямів, шаблонів, шкїл — оба винесли зі школи житя своє питоме, характерне обличє. Образував ся Стефаник в Краковї тоді, як польськїй модернізм стояв на вершкї свогго розцвітту, а хто знав ся лично з Пшибишевським і з цілою громадою модерністів, не пішов за ними, лиш остав ся собою — подїбно, як Горкїй, котрий не піддав ся впливови Чехова, Короленка, Толстого, лиш пішов своїм власним путем. Свїдчить то о їх сильній і самостійній індивідуальности.

Оба вони не тільки з фотографічною вірністю малюють житє, але відкривають в нїм явища незвичайні, відрухи душі піжні, майже невлонимі.

В обох є бесїда средством універсальним, нею вони говорять, різблять, малюють і грають. Як незрівнано оба описують сьїв і музику:

У Горкого:

... воть разъ ночью сидимъ мы и слы-

шимъ — музыка плыветъ по стени. Хорошая музыка! кровь загоралась въ жилахъ отъ нея и звала она куда-то. Веѣмъ намъ, отъ той музыки захотѣлось чего-то такого, послѣ чего бы и жить ужъ не нужно было, или, коли жить, такъ царями надъ всеї землей. — (Макаръ Чудра).

... И плакать и смѣяться хотѣлось въ одно время, слушая єго пѣсни. Вотъ тебѣ сейчасъ кто-то стонетъ горько изъ-подъ смычка, стонетъ, проситъ помощи и рѣжетъ тебѣ грудь, какъ ножомъ. А вотъ степъ говоритъ небу сказки, тихія, печальныя сказки. И вдругъ — гей! громомъ гремитъ вольная, живая пѣсня, и само солнце, того и гляди, затаицуетъ по небу подъ ту пѣсню! (Ibidem).

Або:

Кто-то игралъ на скрипкѣ... дѣвушка пѣла мяккимъ контральтю, слышался смѣхъ... и воображеніє рисовало все звуки гирляндой разноцвѣтныхъ лентъ, рѣвавшихъ въ воздухѣ надъ темными фигурами людей, поглощаемыхъ мглой. (Старуха Изергиль).

Стая звуковъ вылетала на воздухъ и вдругъ пропадала, точно се схватывалъ кто-то всю сразу, схватывалъ и пряталъ... (Ibidem).

Або:

... мужчины пѣли безъ вибрацій и могучіє звуки ихъ голосовъ гудѣли глухо, какъ бы рассказывая о чемъ-то печальномъ, а голоса женщинъ, догоняя другъ друга, точно торопились рассказать то же самое прежде мушницъ и звенѣла колокольчиками весело, живо, съ массой смѣющихся трелей. (Як висше).

В шум, гамір і зойки і в жалісливу веселість скрипки врізував ся сьїв Івана і старого

Михайла. Той сьїв, що єго нераз чути ня весїлях, як старі хлопнї доберуть охоти і заведуть стародавних сьїванок. Слова сьїву йдуть через старє горло з перешкодами, як коли би не лиш на руках у них, але і в горлі мозилї понароста-ли. Ідуть слова тих сьїванок, як жовтє осїннє листє, що ним вітер гонить по замерзлій землї, а вона раз-нараз зупиняє ся на кождім ярочку і дροждь подертими берегами, як перед смертю.

«Іван тай Михайло отак сьївали за молодї літа, що їх на ведровім мостї згонили, а вони вже не успїли назад вернути ся до них навіть у гостї.

«Як де підтягали в гору яку ноту, то стискали ся за руки, але так крїпко, аж сугасти хрупотїли, а як подибували дуже жалісливє місце, то нахилили ся до себе і тулили чоло до чола і сумували. Ловили ся за шию, цілували ся, били кулаками в груди і в етіл і такої собі своїм заржавілим голосом туги завдавали, що в рєштї не могли жадного слова вимовити, лиш:

«Ой, Іванку братє, ой, Михайле, приятелю!» (Камінний хрест).

Цїла природа, житє цїлє, суть для них одним організмом, який вони розуміють і відчувають. Нема для них нічого мертвого, безживненого. Приміром: «Вечер ловив за очі і баби вже не було видко, лишень єї молитви розходили ся по хатї». (Стефаник, Святий вечір).

Але Стефаник, се різбарпокутського хлопнї, полоненого землею, Горкїй поет, бурлака чоловік бездомний, для котрого сьвіт цїлий одна родива.

(Дальше буде).



а вибір о. Михайла Левицького з Вербіжа на заступника презеса повітової ради в Коломаї.

— **Перенесення.** Намісник переніс повітового лікаря д-ра Т. Теодоровича з Станиславова до Львова.

— **Ревізія шляху** проєктованої залізниці львівської Львів-Камінка-Стоянів відбуде ся в днях 24. і 25. с. м. під проводом старости д-ра Устиновського в салі засідань ради міської у Львові що-до переведення шляху в окрузі міста Львова і повітів львівського та жовківського. Дня 26. евентуально і 27. червня відбуде ся ревізія сего шляху в старостві камінецькім що-до траси в окрузі того повіта.

— **Працане.** Уступуючого намісника гр. Півніського будуть працати урядники — як довозять пополудневі часописи — в великій салі палати намісництва в п'ятницю дня 12. с. м. о 11. год. перед полуднем.

— **Іспит на громадских секретарів** зложили в краєнім виділі: Іван Бережницький з Острова і Теодор Соболевський зі Львова.

— **Проба сили.** Як польські гакатисти визискали торічні рілні страйки для своїх цілій, ратуючи немов то «загрозонон ойчизнен», так і жидівські сіюїсти хотять на кишеневській трагедії випробувати свої сили. На разі звернув ся їх клич проти... цирку. Італійський цирк Труціого мусів втікати з Чернівців, стративши, яких 10.000 К через те, що тамошний рабін оголосив бойкот проти него і жаден жид не заглянув до цирку. Причиною сего бойкоту було се, що цирк Труціого мав в Кишеневі підчас жидівских розрухів поводити ся нелюдско супроти збиткованих жидів. Іменно коли в панічнім страху кількасот жидів схоронило ся до цирку, то циркова прислуга випустила пси та інші звірята на жидів і покалічили їх та побивши прогнала на жертву розюдженій товпі. Цирк Труціого буде ся тепер у Львові і тут має стрігати его та сама судьба, що в Чернівцях. Однак на запитане тов. «Шомер Ізраель», чи справді сей цирк допустив ся такого варварства в Кишеневі, відповів тамошний рабін телеграфічно: «Кишенев 3. червня. Цирк братів Труціх покинув Кишенев з кінцем місяця марця с. р. Др. Бераштайн-Каган. Як звісно, кишеневські побой збули ся доперва на днях 19. і 20. цвітня, коли вже Труціх не було в Кишеневі. Сей посвідок віддай дуже не на руку львівским сіюїстам і ще не знати, чи они мимо такого ствердження факту залишать пожадану для них «пробу сили»...

— **Арешт за марноване гроша.** В готелю «Під Бродскою залізницею» у Львові замешкав якийсь молодий муштина і в незвичайний спосіб марнував гроші. Про се дізнала ся поліція і арештувала его. В поліції заявив незнакомий, що називає ся Микола Дубас, родом з Фатова, а гроші має з продажу свого ґрунту. Дубас пропугав в двох днях 280 К. З Дубасом арештовано також кельнера з того готелю Мойсея Циммермана за вимантене від Дубаса кількадесятьох корон за якесь посередництво.

— **Університетна статистика.** Сего року вписало ся на австрійські університети загалом 20.362 слухачів: 1.252 богословів, 9.564 правників, 3.299 медиків і 6.247 філософів. На університеті у Відні вписало ся 7833 слухачів, в Празі (чеський унів.) 3560 слух., у Львові 2414 слух., в Грацу 1744 слух., в Кракові 1718 слух., в Празі (німецький унів.) 1435 слух., в Інсбруці 1056 слух., а в Чернівцях 602 слухачів.

— **З Парани.** Поселенець Евсг. Наревач пише з Ріо Кларо до америк «Свободи»: «Недавно сему стало ся у нас велике нещасте. Почало ся оно з того. Є тут двох вендарів (корчмарів) один Русин, другий Бразилієць. Коли Русин-корчмар не хотів деяким Русинам давати на борг пити, то они змовились разом з корчмарем Бразилієм, напали на дім Русина корчмара, его з жінкою побили, діти повиклидали через вікна а кромі того розбили куфер і украли 2.000 мілрейсів. Кажуть, що сей Бразилієць убив свою жінку і кількох людей — а однак его вибрали комісарем та ще знайшлись такі наші Русини, що змовившись з ним і нанали на свого чоловіка. Русин-корчмар обжалував Бразилієця до суду в Ріо Кларо, але тут не хотіли ему справи зробити, бо боялись сего розбійщика. Тоді той Русин, Корхан ему імя, взяв собі свідка Олексу Наревача і пішов на обжаловане до австрійського консула, до Курітиби. Коли повертали домів, навали їх 12 Бразилієців і дуже їх побили. Півнішче зачали їх провадити до одного свояка того Бразилієця, але Корхан по дорозі утік, а Ол. Наревача вибрали і він вернув домів аж на другий день. Коли Корхан вернув домів, прийшов комісар і хотів его взяти з собою межи Бразилієців, але Русини 31 хлопа заступили ему дорогу і сказали: «коли ти комісар та хочеш з ним що робити, то роби тут на кольоні. Тоді комісар війняв фак, такий великий ніж і порубав 11-ом людам голови. А на другий день прийшов рано уоружений до Олекси Наревача з своїм зятем і сином і ще одним чоловіком та почали добувати ся до хати. Наревач не хотів пустити, тоді они стали стріляти з карабінів і револьверів до хати. Жінка і діти понастрашували ся, стали кричати і заводити, жінці зірвала одна куля хустину з голови а одна потрафилла єї в руку. Олекса казав жінці і дітям полклати ся на землю а сам став через вікно стріляти. Стрелив раз і комісар упав неживий а син і зять і той четвертий, що був з ними, поутікали. В суді Олексе не було за те нічого, бо він боронив в своїй хаті себе і свою родину. Але в рік і 5 місяців пізнішче напали на него 27 Бразилієців вночі. Він був тільки сам дома. Один стрелив ему в ногу, той зірвав ся, вхопив за револьвер і стрелив одному Бразилієцеві в груди, потім другому, але револьвер якось випав ему з рук. Тоді він вхопив великий ніж і порубав 14 Бразилієців, але в тій бійці зістав на смерть убитий. Его син поїхав опісля до Курітиби на скаргу до консула, щоби розповісти, як Бразилієці мордують Русинів. Коли по 3 місяцях вернув назад, то Бразилієці стали стріляти на него за те, що ходив шукати права і хотять і его убити.

— **Осторога перед обманцем.** З Лиманови доносять: Від 4 тижнів волочить ся в лиманівськім повіті по селах незвичайний обманець. В кождім селі подає пинше місце свого замешканя і каже, що вертає з Америки. Мантії той обманець переважно жінки тих селян, котрі перебувають в Америці. Довідує ся він в селі о іменах і назвищах селян перебуваючих в Америці і їх жінок лишених в селі, до котрих удає ся, представляючи їм, що приїхав з Америки і має поручене від їх мужів взяти їх з собою. Легковірні селяни, котрі мали гроші на кошти подорожи, віддавали їх обманцеві. Богато таких обманець поповнив той мантії, як доси відомо, в пяти громадах. Жандармерія пошукує того небезпечного мантія.

— **Звірська мати.** Львівській поліції донесено, що Франціска Матвійчук, замешкала при ул. Кривій на Замарстинові, морить свою 5-літню незаконну дитину голодом і знущає ся над нею в звірський спосіб. Заряд громади Замарстинова на ріжні доноси нераз заглядав до Матвійчукової і питав за дитиною, але вона викривчала ся в той спосіб, що брала з дороги чужу здорову дитину і показувала яко свою. Аж вчора ввчав несподівано до єї хати тайний агент з жандармами і перевів точну ревізію на цілій обійсгю. Дитину найдено по довгім шуканні в хлівці, де Матвійчукова держала криляків. Пожаль ся Боже, як дитина виглядала. Винужденіле личко, ціле тіло покрите ранами, ноги викривлені, так що дитина ледви могла стояти. Першим словом дитина було: «хочу їсти», бо рідна мати морила єї голодом нарочно, аби єї позбутися. Дитину відставлено сейчас до шпиталю, а звірську маму відведено на поліцію, а звідси прямо до єїдчої в'язниці.

— **Дивогляд.** В Яворжні уродила ся дівчинка з двома лицами, на яких мала 3 очий, 2 носи і 2 ротки. Череп і мозок та хребет були не зовсім розвинені. Дитина померла в кілька минут по народинах.

— **Самоубійства.** Позавчера відобрав собі життя вистрілом з револьвера в помешканю родичів при ул. Котлярській у Львові Казимир Ганушевський, укінчений студент академії торговельної. Нещасливий не міг нігде найти відповідного для себе і свого здоровля занятя; старав ся до почти, а коли мусів піддати ся оглядинам лікарским і лікар заявив ему, що не може поручити его на посаду, він відобрав собі життя. — В Горлицях в поліційнім арешті повісив ся арештований за крадіж якийсь Андрій Заячківський.

— **Вибух підводних мін.** Один з найбільших пароходів гамбурско-американського товариства «Фірет Бісмарк» їхав сноді з 1000 подорожних з Гамбурга до Америки. По дорозі схоронив ся сей пароход перед бурею до порту в Шербурзі. Несподівано підніє ся коло корабля високий стовп води і залав цілий пароход. Був се, як показало ся, вибух підводної міни, зложеної в порті на случай війни. Міна запалила ся від грому, який ударив в ланцух, що лучив міну з берегом. Если би пароход був стояв на міні, то був би вилетів у воздух, а тисячка подорожних була би найшла нехибну смерть.

— **За що арештують в Америці?** Поліціянт арештував в Новім Йорку одного жидка за те, що босий ходив по улицах. Коли показало ся, що жидок покутував в той спосіб через 30 днів задля смерти свого батька, то цущено его на волю.

— **Зафантовані діти.** В місцевости Ляви, в долині Австрії, віднаймав давний робітник фабричний, а тепер властитель дому, Папушек, якомусь бідному шевцеві Слявікові малу хатчину за 2 К 60 сот. Коли Слявік не міг за послідний місяць заплатити чинію, Папушек зафантував ему діти і замкнув пятеро дітей на цілий день в комнаті. Стало ся то в хвили, коли бідний швец з жінкою пішли на заробок. Бідні діти пересиділи замкнені цілий день в голоді, а одно з них розхорувало ся зі страху. Аж ввечером поліція увільнила діти.

— **Ув'язнене мільонера.** Рідкий се случай, щоби мільонера замкнуно до в'язниці, а однак і так лучає ся иноді. В Новім Йорку засуджено неда-

вно мільонера Едамса на рік в'язниці за участь в лотерійнім підприємстві, котре в Сп. Державах є строго заборонене. Не помогли ніякі подання, ні апеляції, ні адвокати. Едамса ув'язнено помимо его 5 мільонів, і відставлено до в'язниці в Сінг-Сінг, де острижуть ему голову при самій скірі, оголять вуси і приберуть в грубу арештантську одягу. Розказують, що коли поліція майже силою саджала мільонера до арештантського воза, плали ему рясні слези по лицю.

— **Нові поклади золота.** Доси продуктами Тунетанії були крім соли, салітра, олово і живе срібло. Тепер показало ся, що в околиці Каїруану і Сіді-бон-Саїд находять ся більні поклади золота, а в побережю Сузи і Бізертї велика скількість золотого піску. Скількість золота в рудах і піску є дуже значна і переходить надії інженерів, котрі зачали там шукати золота. В цілі видобування золота завязало ся вже товариство англійске з капіталом 6 мільонів франків.

— **Планета Сатурн.** У віддаленю 1.424 мільонів кілометрів, отже майже два рази так великім як Юпітер, кружить докола сонця Сатурн. Ся планета є послідною, яку знано в старинних часах, бо з дальших двох планет: Уран і Нептун, першу тяжко а другої зовсім не видко голім оком, а далековидів не знали старинні зв'яздарі. Сатурн світить в найліпшій разі як зв'язда першої величини, а пізнати его по жовтавім світлі. Ясність Сатурна зависить від его віддаленя від нашої землі та від положеня перстенів, які его окружають. Коли Сатурн находить ся на найдальшій відсоняшній точці своєї еліптичної дороги, а земля стоїть по другій стороні сонця також на найдальшій відсоняшній точці своєї дороги, а до того ще перстені Сатурна заслонюють его кружок, тоді Сатурн світить як зв'язда другої величини. Перехід ясности Сатурна з одної кляси до другої триває 7 літ і 4 місяці. Час обороту Сатурна докола сонця триває 29 літ і 167 днів. Его велічина є 710 разів більша чим велічина нашої землі, так що в Сатурні помістали би ся всі знані доси планети з виімкою Юпітера. Промір Сатурна в рівнику вивосить 119.300 км., а его вісь є довга на 107.600 км. З сего видко, як вельми сплющеною є ся планета на обох бігунах. В якім часі обертає ся Сатурн раз докола своєї осі, доси ще не рішено. Після деяких плям на его кружок обчислено, що сей рух триває около 10 годин. Однак ті плями на Сатурні є нестійні, бо мабуть є се лише хмари в густій атмосфері, яка сповиває сю планету. Маса Сатурна після обчислень зв'яздарів є 10 разів рідшою від маси нашої землі, значить, що Сатурн на одить ся ще в плинногазовім стані, як прим. сонце. З сего можна також ввостити, що він світить власним світлом і тому его видко з землі голім оком. Сей здогад тим імовірніший, що до Сатурна доходить з сонця лише одна сотна частина того світла, що падає з сонця на нашу землю. В далековиді представляє ся Сатурн як куля на половину темна з чорними поясами, рівнобіжними до рівника. Чи єї темні пояси є хмарами, чи тінню величезних перстенів Сатурна, не знати. В 1883. році замічено на рівнику Сатурна блискучий пояс, який можна було оглядати через два місяці, але походження сего пояса не рішено. Докола Сатурна кружать три перстені, які лежать в одній площі, і девять місяців. Можна собі уявити яка би світляна а zarazом фантастична буда ніч на нашій землі, як би так докола неї кружили такі ясні, великі обарінки і така сила місяців. Та до Сатурна далеко, місяців, ні перстенів нам у него не позичити, тому вдоволяймо ся тим одним місяченьком, що присв'ячує нам часом у темну нічку.

— **З залізниць.** Після оголошеня заміщеного у «Газеті Львівській» роздасть ся в дорозі офертовій доставу і доставлене трох оборотниць для локомотив в стациях Стрільки і Санки на шляху Самбір-Угорська границя. Оферти буде приймати до 3. липня с. р. ц. к. Дирекція будови залізниць державних у Відні П. Gumpendorferstrasse 10. Услівя і пляни можна переглянути в згаданій ц. к. Дирекції або в ц. к. Управі будови у Львові ул. Баторія ч. 12/14.

Після оголошеня заміщеного у Wiener Zeitung роздасть ся в дорозі офертовій роботи підшляхові, надшляхові, штурванє, огороженє і поставленє будинків на залізниці Пильон. Оферти буде ся приймати найпізнішче до 18. с. м. до 12. год. в полудне в ц. к. Дирекції будови залізниць державних у Відні П. Gumpendorferstrasse 10. Услівя і пляни можна переглянути в згаданій ц. к. Дирекції, або в ц. к. Управі будови в Вїндінґарштен.

— **Родимці! Памятайте на бурсу Руского Товариства педагогічного у Львові!**

## Телеграми.

Відень, 6. червня. Цесар відбував нині дальшу інспекцію віденської залози.



